

KÜLASKÄIK NORRASSE

Avanduse valla kolmeliikmeline delegatsioon (J.Kiisk, H.Hiitam ja J.Aavik) viibis 13.-18.maini meie sõpruskommunis Valles. Reisi eesmärk oli elavdada ja tugevdada vastastikuseid sõprussidemeid, sõlmida isiklikud kontaktid Valle Kommuuni juhatusega ja laiendada neid kontakte erinevatesse valdkondadesse.

Juba 3.-7. juulini tulevad meile vastukülaskäigule folkmuusikud, kes esinevad oma kavaga ka Viru Särul. Koos nendega sõidavad meile külla lasteaednikud, kes soovivad vahetute kontaktide kaudu efektiivsemaks muuta koostööd lasteaedade vahel. Nad olid meile väga tänulikud meie laste joonistuste eest, samuti meeldis neile videofilm Simunast ja laste kontserdist. Laste seas tekitasid erilist elevust maiustused. Valle kommunis on kaks lasteaeda, ühega neist on meil kujunenud juba üsna head suhted. Lasteaed on ehitatud 9 aastat tagasi spetsiaalse projekti järgi ning nad ise on sellega väga rahul.

Hea mulje jätsid ka Valle koolid. Põhikoolis käib ligikaudu 100 õpilast ning sama õue peal põiknevas gümnaasiumis 50 õpilast. Ka neil käib koolimaja juurdeehitus, mison väga kallis. Ühe m² uue seina ehitamine maksab ligikaudu paarkümmend tuhat Norra krooni. Koolil on väike sümpaatne ujula, spordisaal ja saun. Gümnaasiumis on lisaks tavalistele õppeainetele võimalik õppida hõbeehitööd ja rahvamuusikat.

Sel suvel on võimalus saata meie vallast kaks õpilast vanuses 16-19 aastat kolmeks nädalaks Vallesse töölaagrisse heakorratöödele. Folkmuusikud ja lasteaednikud võtavad nad tagasi minnes 7.juulil kaasa. Palume kõigil asja vastu huvi tundvatel noortel endast teatada vallavalitsusse 12.juuniks 1997. Eeldame korralikku inglise keele oskust ning huvi norra keele ja kultuuri vastu.

Ka Norra farmerid on väga huvitatud meie talunikele külla tulekust. Läbirääkimised nende ja meie farmerite esindajate vahel käivituvad üsna pea, täpsustatakse külastuse aeg ja programm.

Võtsime selle reisi ette valla autoga, et hoida kulutused võimalikult minimaalsed. Pakendest avanesid meile unustamatud looduspanoraamid, mille edasiandmiseks sulest ei piisa.

17.mail tähistati Norras Iseseisvuspüha. Ka meil õnnestus pool päeva neil pidustustel osaleda. Üllatav oli see, et kõik kontserdid, rongkäigud, pärjapanekud ja muud üritused toimusid justkui iseenesest - ei peetud ühtegi kõnet, ei õnnestunud märgata ühtegi organisatorit-koordinaatorit. Kõikjal olid väljas Norra lipud ning valdav enamik norralasi oli rahvariides.

Meie väikesele delegatsioonile oli nende kontaktide juures väga suureks toeks Indrek Ustav, kes just lõpetas Norras Asis paikneva rahvusvahelise ülikooli majanduse erialal ning tema vaba norra keele oskus võimaldas läbirääkimiste käigus kõrvaldada kõik küsitavused ning vahendada väga täpselt nii meie kui nende mõtteid.

Kokkuvõtteks võib öelda, et see reis läks korda. Vastastikune soov oli, et sidemed tiheneksid hoolimata suurest vahemaast. Loodame, et siin aitavad kaasa isiklikud kontaktid ja kirjavahetuse laienemine erinevate isikute, organisatsioonide ja kollektiivide vahel.

Jüri Aavik

Teadmiseks korterite erastajale

Eluruumide erastamise seaduse kohaselt on erastamise objektiks elamu või korter koos sellele vastava muu osaga elamust, mis on riigi või kohaliku omavalitsuse omandis. Korterile või mitteiluruumile vastava elamu muu osa suuruse kindlaksmääramisel lähtutakse selle korteri või mitteiluruumi üldpinna osakaalust kogu hoone korterite ja mitteiluruumide üldpinnast. Abiruumid, mis asuvad elamus või elamuga ühisel krundil, kuuluvad erastamisele käesoleva seaduse alusel ja kehtestatud korras. Erastamisele ei kuulu eluruumid, mille üürniku vastu on esitatud hagi üürilepingu muutmiseks, lõpetamiseks või kehtetuks tunnistamiseks (kuni hagi lahendamiseni). Erastatava eluruumi suuruse kohta on keelatud kehtestada piiranguid.

Eluruumi ostmise eesõigus on üürilepingu alusel kasutatava eluruumi puhul selle üürnikul või ühel temaga koos elaval täisealisel perekonnaliikmel, KUI AVALDUS ELURUUMI

ERASTAMISEKS ON ESITATUD 1995.a. 1.märtsiks. Kui üürileping sõlmitakse või vormistatakse ümber pärast 01.03.1995, on üürnikul või temaga koos elaval täisealisel pereliikmel ostmise eesõigus, kui avaldus eluruumi erastamiseks on esitatud 3 kuu jooksul pärast üürilepingu sõlmimist või ümbervormistamist. Eesõiguse puudumisel on võimalus erastada eluruum enampakkumise korras vastavalt seadusele.

Erastatava eluruumi hinna määrab erastamise kohustatud subjekt Vabariigi Valitsuse kehtestatud meetodika järgi. Eluruumi erastamine vormistatakse ostja ja müüja vahel sõlmitava ostu-müügilepinguga.

Elamutes, kus korterite erastamise käigus on tekkinud 5 või enam omanikku, asutavad omanikud elamu ühiseks haldamiseks korteriühistu, mille liikmeks on ka käesolevas seaduses nimetatud kohustatud subjektid erastamata korterite ja neile vastava muu osaga elamust (§15). Järg. lk.2

14. JUUNI ON ÜLDRAHVALIK LEINAPÄEV - KÜÜDITAMISE AASTAPÄEV

Avaldame ühe küüditatu mälestusi.

Olin enne küüditamist 4 aastat töötanud - vangi naist tööle ei võetud. Ära viidi meid kolmekesi - mina, 12-aastane tütar ja 16-aastane poeg. Raha ega toitu polnud meil kaasa võtta. Olime nädal aega teel olnud, kui rong kogemata Sverdlovski jaama sisse sõitis. Seal oli võimalus puhvetis käia. Kulakutel oli raha, nemad ostsid suuri ümmargusi saiu. Tütar kõndis väljas, kui seda nägi, pistis karjuma: "Jumal, jumal, ma tahan süüa!" Selle karjumise peale tuli kohale rongi saatev ülemus, polkovnik vist, küsis, et miks laps karjub. Tütar vastas, et oleme nädal aega söömata olnud, ta ei jõua enam kannatada. (Rongis anti küll "süüa" - vees ujusid mõned peedivarred, aga sedagi ei jätkunud kõigile). Ülemus võttis siis tüdruku käekõrvale, viis ta puhvetisse. Küsis veel, mitmekesi me sõidame ja ostis oma raha eest kaks saia.

*

Stepis oli süüa- söime rohujuuri. Aga vett ei olnud, külas oli vaid üks kaev. Pidime end kontrollimas käima Obi jõe ääres, sinna oli 25 km. Küsisime juua. Öeldi, et jõgi on siin, meie loome vee sealt, laske kõhuli ja jooge. Ob oli servani vett täis, liivane, ei julgenud meie sinna kõhuli lasta ja jäimegi joomata. Kütsime sõnnikuga, tütar korjas lehmasõnnikut, kuivatasime päikese käes. Kui poeg lambafarmi tööle läks, tõi mõnikord mõne pilpa kaasa.

*

Olin siis nii kõhna, et vaevalt suutsin kõndida. Altaist tuli hobuselihavorsti, igäihele anti kaks suurt rõngast. Poeg ütles ülemusele, et peab küsima minult, kas ma tahan - ema ei võta musta kraami. Ütlesin, et võtku endale. Poeg läks, tuli tagasi, kortsunud tapeeditükike kaenlas. Ülemus olevat saatnud mulle kui tublile stahhaanovlasele enda Moskva vorstist kaks rõngast, keeranud isegi paberisse. Võtsingi vastu, keetsin siis eraldi, et hobuselihavorstiga segi ei läheks. Tuli miiting, esimees rääkis: "Saatsin prouale hobuselihavorsti, panin paberisse, võttiski vastu. Sõi, elab edasi ja teeb tööd". Ma oleksin ta ära tapnud, lasksin end lolliks teha!

*

Tütar oli siis 9.klassis, ütles ühel hommikul, et tema enam kooli ei lähe. Enam ei jõua, nädal otsa pole kartulit saanud. Küsis, miks isa õpetas igal õhtul "Meieisa palvet" lugema, seal on ju "Igapäevast leiba anna meile...", nii et Jeesus räägib valet. Vastasin, et ärgu siis lugegu. Tütar lubas veel õhtul viimast korda lugeda. Päeval sain aga mammalt paki - kraadiklaasi ja aspiriini. Ta kirjutas, et saan nii ehk koolilapsi aidata. Perenaine uuris, mis sain, seletasin talle, mis need on. Öösel 12 aeg koputati, tule, aita. Ühe naise juures oli korteris poiss 15 km eemal olevast sovhoosist. Seal saadi tasuks vilja ja leiba, meil oli aga nälg. Poisile pidi ema hommikul järgi tulema. Kraadi polnudki mõtet alla panna - see tõusis kohe 42°Cni. Andsin siis aspiriini, saatsin selle naise külast viina või puskarit otsima, panin kompressid ümber. Istusin seal kella viieni, siis kraadisin -37! Mul oli kangesti hea meel, läksin koju, lapsed pidid kooli ja tööle minema. Poole tunni pärast koputati: "Možno?" Tuli naine, valges rätikus päts leiba. "Sa tegid mu Vovakese terveks, võta omale!" Nutab, musitab, kallistab - ilma sinuta oleks mu poeg surnud! Tütar nägi leiba, jäi seda üksisilmi vaatama. Ütles: "Tead, emake, ma palvetan jälle, näe, Jumal aitas viimasel minutil, saatis pätsi leiba". Poeg palus, et võtavad õega kahe peale kääru leiba. Muidugi

lubasin. Nad istusid sängi äärel, hammustasid leiba ja imesid seda, kuni oli otsas. Siis ütlesid: "Emake, me palvetame edasi "Meie Isa, kes Sa oled taevas..." Seekord olime jälle päästetud.

*

Olin karjas, karjatasin kolhoosnikute lehmi. Tütar käis koolivaheajal abis. Seal oli jõgi nagu meil Pedja. Ajasime lõunaks loomad sinna, naised tulid siis lüpsma. Üks lehm läks jooma ja vajus sisse, põhi oli mäda. Meil oli aga kaup, et kui midagi juhtub, maksame looma välja. Mina võtsin räti peast, sidusin lehmale sarvi, tütar hüppas jõkke. Pani õla alla, kui lehm esijalad kaldale sai, oli ta päästetud.

Tütar armastas hirmsast loomi. Nisupõldude vahel oli ribake heina, muidu aga stepp lage, loomad nälgas. Oli üks lehm, Marusja. Tütar võttis tal kaela ümbert kinni, rääkis: "Luban sul sinna minna, aga ära sa jumala eest vilja võta." Mõtlesin, et oleme lolliks läinud - räägib lehmaga. Lehm läkski ja sõi tõesti ainult heina, tuli tagasi nagu trulla. Perenaine sai ämbritäie piima, andis klaasitäie tütrelegi.

*

Tütar lõpetas keskkooli cum laude. Ömblesin talle lõpukleidi, kodunt saadeti riie. Poeg ütles, et lõpetamise puhul antakse ju ikka lilli. Seal polnud neid kuskilt võtta. Aga stepis kasvasid karuohakad, ilmatu suured, lillad ja väga ilusad. Poeg korjas neid, nii sai piltki tehtud. Tütar oli parim lõpetaja, mulle tehti selle auks ilutulestikki. Mina ei teadnud aga sellisest asjast midagi, ehmatasin ära.

*

Tagasisõiduks saadeti meile raha, abikaasa oli aasta varem vabaks saanud. Novosibirski jaama oli 160 km, sõitsime terve päeva. Seal aga öeldi, et pileteid pole. Üks tütre kooliõde soovitas, et samas elab Niina, laske temal osta. Olime 4 eestlast, 2 naist veel (poeg jäi veel sinna, et ehk saab palka). Panime siis rahad ümbrikku, Niina ostiski piletid Moskvasse. Olime kupees, istusime, vaatasime aknast välja. Venelased käisid mööda, küsisid, miks me ei maga ega söö. Tütar vastas, et meid toidab armastus.

Mamma oli kirjutanud, et meile tuleb auto vastu, saatis valge taskurätiku, et selle järgi tuntakse meid ära. Tartus, kui rongist maha saime, laskime põlvili ja suudlesime maad. Siis aga ootas ehmatus - rong oli täis tagasitulijaid, kõigil valged taskurätikud. Meil oli vastus vennanaise vend, see tundis õnneks mu tütre ära. Mamma tuli uksele vastu, kuid kallistada ei lubanud - vann oli valmis, puhtad riided samuti, käskis enne täid maha pesta (kuigi meil neid enam polnud). Kanapuljong oli valmis ja väikesed pirukad, mamma valvas, ei lubanud rohkem kui ühe piruka. Ma polnud ju toiduga harjunud.

Järgmisel õhtul tuli mu mees. Mamma ei lubanud mul vastu minna, hiljaaegu oli Tallinnas üks naine sellisel kohtumisel infarkti saanud ja surnud. Läks siis tütar. Teadsin, et autoga tuleb bussijaamast 10 minutit. Käisin ühest toast teise, 5 minutit möödas, mina muudkui käin. Ema siis ütles, et 12 aastat jõudsid oodata ilma kurtmata, nüüd ei saa 10 minutit oodatud, istu maha ja oota. Istusingi, nagu mingi võim oleks mu istuma pannud, enam ei saanud tõusta. See 10 minutit, millal auto jõudis, oli minu jaoks palju pikem aeg, kui see 12 aastat, mis me lahus olime.